

шало никакви данъци на турцитѣ, до прѣди около 100 години. Виднитѣ за желѣзо, казватъ, никога не биле, види се и тѣ като вакѣски (манастирски), въ рѣцѣ на турци, нито на други частни лица. Иречекъ (Българ. Княж II 596) говори за много стари рудници и видни за желѣзо при село Божица (Кюстенд), които сѣщо били вакѣвски. Въ противоположность на това прѣдание, обаче, споредъ една записка въ тефтера на софийск. кадия отъ 1175 (1760 г.), виднитѣ въ Бистрица притежавалъ нѣкой си Халилъ ага. Когато турцитѣ били поискали за пръвъ пѣтъ да наложатъ данъци, Пано Овнарски и Йоне Крушкинъ (синоветѣ имъ още живи), рѣшителни водители на селенитѣ, се опрѣли и казали: „тукъ е вакѣфъ, не може да се взема данъкъ!“ Турцитѣ, обаче, ги набили до умирание (и послѣдний умрѣлъ отъ побоя!) и въпросътъ се свършилъ.

Споредъ всичко това, изглежда, че въ българско врѣме селото е било манастирско, дарено отъ нѣкой царъ на манастиря¹⁹⁾. Селенитѣ отъ 10—20 къщи сѣ работили манастирскитѣ нивы, които на врѣмето сѣ биле малко, понеже мѣстността е била много гориста, събира ли сѣ руда за манастирскитѣ видни и въобще, срѣщу една прѣхрана, вършили сѣ всичкитѣ работи на манастиря. Турцитѣ сѣ търпѣли завареното тукъ положение, до като е сѣществувалъ манастиря; слѣдъ като сѣ го разорили, тѣ пакъ нѣмало отъ кого да събиратъ даждия, защото всичкитѣ нивы и други имоти сѣ били манастирски (вакѣфски), които и по тѣхния законъ, не сѣ плащали даждия. Помимо тово, че селенитѣ нѣмали свои земи, но тѣ се и поминували най-повече съ вадене вѣглища и руда, които сѣ продавали много ефтино на околнитѣ пашовски видни и мадани. По сетнѣ, бистричени мѣлкомъ присвоявали манастирски ниви, градини, ливади и пр., до като турцитѣ отворили очи и захванали да ги облагатъ съ даждия.

Да ли цѣли четири вѣка отъ турското господаруване селото е минавало все за вакѣфъ, не може да се знае; ако е тѣй, то манастирътъ трѣбва да е още доста дълго врѣме сѣществувалъ и слѣдъ падането на България. Казвахъ ни, че при едно описание на имотитѣ въ турско врѣме, чиновницитѣ, като намирали още много вакѣвски земи, прѣдлагали на свещеника да ги пишатъ връзъ него: „Де, попе, да пишемъ тая нива на тебе,

¹⁹⁾ За подобни дарове се учимъ отъ царскитѣ грамоти отъ XII—XV стол. Въ 1347 г. Асѣнь IV надарилъ манастиря Св. Никола въ Орѣхово (Софийско) съ селата Бѣлица и Костинъ Бродъ (в. Иречекъ: Истор. на Българ. стр. 503).